

ΕΚΚΛΗΣΙΑ

ΕΠΙΣΗΜΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΕΤΟΣ ΙΖ

ΣΑΒΒΑΤΟΝ 17 ΙΟΥΝΙΟΥ 1939

ΑΡΙΘ. 24

ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΤΕΛΕΙΟΤΗΤΑ

Ὁ Χριστιανισμὸς ὡς δύναμις δημιουργός, προβάλλων πρὸ πάντων τῶν ὁπαδῶν αὐτοῦ τὸ ἰδεῶδες τῆς τελειώσεως, ἀπαιτεῖ οὐχὶ μόνον θεωρητικὴν τῶν ἀληθειῶν αὐτοῦ παραδοχὴν, ἀλλὰ καὶ ἐνεργὸν καὶ δραστήριον συμμετοχὴν εἰς τὸ μέχρι τοῦ τέλους τῶν αἰῶνων μέλλον νὰ συντελῆται ἔργον τῆς οἰκοδομῆς τοῦ μυστικοῦ τοῦ Κυρίου σώματος, τὸ ὁποῖον ἐκφράζει ἐν ταύτῃ τὴν τε καθ' ἕκαστα καὶ ἐν συνόλῳ αὔξησιν. Οὕτως ἕκαστος χριστιανός, ἀποτελῶν αὔξον καὶ ζῶν μέλος τοῦ Θεανθρωπίνου σώματος τοῦ Κυρίου, τῆς Ἐκκλησίας ὡς ἐγκοσμίου καὶ ὑπερκοσμίου ὀργανισμοῦ, ἀναδέχεται ὑψηλὴν καὶ ὄλως ἰδιάζουσαν μεταξὺ τῶν τε ἐμψύχων καὶ ἀψύχων ὄντων ἀποστολήν, ἵνα, βοηθούμενος ὑπὸ τῆς θείας χάριτος, διαρκῶς τελειούμενος, φθάσῃ, κατὰ τὴν ἔκφρασιν τοῦ ἀποστόλου, εἰς τὸ «πλήρωμα τοῦ Χριστοῦ», ἦτοι εἰς τὴν διὰ τοῦ Χριστοῦ ἐξ ὀλοκλήρου πλήρωσιν ἑαυτοῦ.

Καὶ ἀκριβῶς ἐν προκειμένῳ τοῦτο εἶναι τὸ σημαντικόν. Ὅτι, δηλαδή, ὁ χριστιανὸς ἐν τῷ ἀγῶνι αὐτοῦ πρὸς τὴν τελειότητα δὲν καθοδηγεῖται μόνον θεωρητικῶς ὑπὸ τῶν ἠθικῶν τῆς θρησκείας αὐτοῦ προσταγῶν, ἀλλ' ἔχει πρὸ αὐτοῦ πρότυπον ζωντανόν, ἐνσαρκῶσαν ἐν ἑκτιῷ τὸ ἰδεῶδες, πρὸς τὸ ὁποῖον ἐκάστη ψυχὴ κατατείνει, νικῆσαν τὴν ἁμαρτίαν καὶ τὸν θάνατον καὶ θριαμβεῦον ἐπὶ τῶν ἐξουσιῶν τοῦ σκότους καὶ τοῦ κακοῦ. Δὲν προβάλλεται δὲ ἀπλῶς πρὸ ἡμῶν τὸ πρὸς ὃ πρέπει νὰ φερόμεθα πρότυπον, ἀλλὰ συγχρόνως παρέχεται ἢ διαβεβαίωσις, ὅτι καὶ ἡμεῖς καθιστάμεθα μέλη τοῦ Σώματος τοῦ ὑπερτελείου τούτου προτύπου, τοῦ Ἰησοῦ, ὅτι κατατασσόμεθα εἰς στρατόν, τοῦ ὁποῖου ἀρχηγός εἶναι ὁ Θριαμβευτὴς κατὰ τῆς ἁμαρτίας καὶ τοῦ θανάτου. Ἐκαστος ἐκ τῶν πιστῶν δὲν εἶναι κατ' ἀκολουθίαν μόνος ἐν τῷ ἀγῶνι πρὸς τὴν νίκην

κατὰ τῆς ἐν ἑαυτῷ καὶ περὶ αὐτὸν ἁμαρτίας, ἀλλ' ἔχει συμπαραστάτην ἀήττητον καὶ πανσθενῆ.

Τοιουτοτρόπως ὁ ἀκόλουθῶν «τὴν ὁδόν», ἵνα μεταχειρισθῶμεν τὴν ἀποστολικὴν ταύτην φράσιν, γνωρίζων ἑαυτὸν ὡς μέλος ἑνὸς πρὸς τὴν τελειότητα φερομένου σώματος, αἰσθάνεται τὰς μυστικὰς τῆς καρδίας τοῦ ἀνησυχίας κατασιγαζομένης καὶ τοὺς μυχιούς αὐτοῦ πόθους καὶ τὰς νοσταλγίας διὰ τὴν εἰς τοὺς αἰῶνας ἐν ἀλλαγῇ ἀπὸ τῶν ἀνθρωπίνων ἀτελειῶν ἐπιβίωσιν δικαιουμένους καὶ τὸ φωτεινὸν αἶσθημα τῆς χαρᾶς καὶ τῆς αἰσιοδοξίας διὰ τὸ μέλλον πλημμυροῦν τὴν ψυχὴν του.

Αἱ ἀρχαῖαι Θρησκείαι, ἵνα ἄρῃσι τὸ μεταξὺ τοῦ πεπερασμένου ἀνθρώπου καὶ τοῦ Ἀπεῖρου καὶ Ἀπολύτου ὑψιστάμενον ἀγεφύρωτον χάσμα ἢ κατεβίβαζον τὸ θεῖον εἰς τὸ ἐπίπεδον τοῦ πεπερασμένου, ἀποδίδοντες αὐτῷ ἰδιότητος καὶ ἀτελείας ἀνθρωπίνας ἢ ἐθεοποίησαν ἐν τῷ προσώπῳ τῶν αὐτοκρατόρων ἢ ἄλλων ἐξεχόντων ἐν τῇ κοινῇ κοινωνίᾳ προσώπων αὐτὸν τοῦτον τὸν ἀνθρώπον ὡς εἶχε, μετὰ τῶν κακιῶν καὶ ἀδυναμιῶν αὐτοῦ, ἅπανα εἰς οὐδὲν ἕτερον συνετέλουν ἢ ἵνα αἱ εὐαίσθητοι καὶ ποθοῦσαι τὴν ἐξύψωσιν ψυχὰι αἰσθάνωνται ἔτι βαθύτερον τὸν πόνον διὰ τὸ πρὸ αὐτῶν σκοτεινὸν χάος. Ὁ Χριστιανισμὸς ἀπεκάλυψεν ἀφ' ἑνὸς τὸ μεγαλεῖον τοῦ Θεοῦ ἐν ὄλῃ αὐτοῦ τῇ καθαρότητι καὶ τῇ αἴγλη καὶ ἐγεφύρωσεν ἀφ' ἑτέρου τὸ χαινὸν μεταξὺ τοῦ ἀνθρώπου καὶ τοῦ Θεοῦ κενὸν διὰ τοῦ Σταυροῦ, δίδων εἰς ἕνα ἕκαστον τὴν δυνατότητα νὰ ἐπιτύχῃ διὰ τοῦ αἵματος τῆς Καινῆς Διαθήκης τὴν ἐν Χριστῷ θέωσιν καὶ τὴν ἐπὶ τῶν ἀτελειῶν καὶ ἀδυναμιῶν τοῦ κόσμου τούτου νίκην. Ἡ θυσία τοῦ Γολγοθᾶ ἀποτελεῖ τὸν ἀρραβῶνα διὰ τὴν βασιλείαν τῆς χάριτος καὶ ἐν ταύτῃ τὸ μέσον, διὰ τοῦ ὁποῖου θὰ βαδίσῃ τις πρὸς αὐτήν.

ΙΕΡΟΔΙΑΚΟΝΟΥ ΙΕΡΩΝΥΜΟΥ Ι. ΚΟΤΣΩΝΗ
ΓΡΑΜΜΑΤΕΩΣ ΤΗΣ ΙΕΡΑΣ ΣΥΝΑΧΟΥ

Η ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΗ ΑΝΑΤΡΟΦΗ ΤΩΝ ΠΑΙΔΙΩΝ ΚΑΤΑ ΤΟΥΣ ΧΡΟΝΟΥΣ ΤΩΝ ΚΑΤΑΚΟΜΒΩΝ

[2]

Κατά των ειδωλολατρών ἀπ' ἐτέρου ἢ Ἐκκλησία εἶχε νὰ παλαίση διττῶς. Ἀπ' ἐνός μὲν διότι οὗτοι διὰ φαρμάκων, τῶν περιφήμων ἀμβλωθριδίων, ἢ δι' ἄλλων τρόπων, ἤμπόδιζον τὰς γεννήσεις, ἀπ' ἐτέρου δὲ διότι ἐφόρουν τὰ γεννώμενα τέκνα.

Καὶ περὶ μὲν τῆς ἀποφυγῆς τῶν γεννήσεων ἡ Ἐκκλησία ἀντέτασεν ὅτι τοῦτο ἀποτελεῖ «βδρυν», δηλαδή προσβολὴν ἐναντίον τῆς φύσεως¹⁸, πρᾶγμα τὸ ὅποιον διδάσκουσι σήμερον καὶ οἱ εἰδικοί ἱατροί, λέγοντες ὅτι «ἡ φύσις... ἐδῶκεν εἰς τὰ ζῆα καὶ εἰς τὸν ἀνθρώπον τὴν ἐντολὴν νὰ πολλαπλασιάζονται, ἐπομένως δὲ ἄνθρωποι, οἱ ὅποιοι ἐμποδίζουν τὰς ἐντολὰς τῆς φύσεως παρεκκλίνουν ἀπὸ τὸν προορισμὸν τῶν» (πρόβλ. Κ. Ν. Λούρου, Καθηγητοῦ Πανεπιστημίου, διὰ τὴν Ἑλληνίδα σ. 40). Ἡ καταστρατήγησις αὐτῆ τῶν νόμων τῆς φύσεως ἐπιφέρει σοβαρὰς ψυχικὰς διαταραχὰς καὶ τελείαν τοῦ ἐνεργούντος ἀδ-τήν ἐξαγρίωσιν, ἀπαλείφουσα πάντα ἀνθρωπισμὸν ἀπὸ τῆς καρδίας του¹⁹. Εἰς τὸ συμπέρασμα τοῦτο καταλήγουσιν ὡσαύτως διάσημοι ἐκ τῶν σημερινῶν ψυχιάτρων, οἱ ὅποιοι παρετήρησαν ἐπὶ γυναικῶν σοβαρωτάτας νευρικὰς διαταραχὰς, ὀφειλομένας εἰς τὴν πίεσιν τῆς συνειδήσεως, ὡς ἐβεβαιώθη ἐν τῷ συνεδρίῳ τῶν ψυχιάτρων, τὸ ὅποιον τῷ 1929 συνεκροτήθη ἐν Ὀλλανδίᾳ (πρόβλ. Σ. Παπακώστα, τὸ ζήτημα τῆς τεκνογονίας, σ. 47), καὶ ἐν τῇ Βασιλικῇ Ἑταιρείᾳ τῆς Ἱατρικῆς ἐν Ἀγγλίᾳ ὑπὸ ἐξέχοντος Ἀγγλοῦ φρενολόγου, δηλώσαντος, ὅτι «ἐὰν ὁ λαὸς ἐξακολουθήσῃ νὰ ματαιώη τὴν γέννησιν τέκνων ἢ Κυβέρνησις ὀφείλει νὰ πολλαπλασιάσῃ τὰ φρενοκομεῖα» (αὐτόθ. σ. 38-39). Οἱ πρῶτοι χριστιανοὶ διδάσκαλοι δὲν ἐδίστασαν νὰ χαρκτηρίσωσι τὴν πράξιν τοῦ περιορισμοῦ τῶν γεννήσεων ὡς τοῦτ' αὐτὸ φόνον, ἐφ' ὅσον οὕτως ἢ ἄλλως πρόκειται περὶ ἐξαφανίσεως ψυχῆς²⁰.

Ὡς δὲ ἡ Ἐκκλησία εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς ἀπηγόρευσε τὴν ἀκκησιν τοῦ κακούργου τούτου μέσου τῆς ἀμβλώσεως, οὕτως ἀπεκήρυξε καὶ τὴν ἐκθεσιν τῶν βρεφῶν²¹, διὰ τὴν ὁποῖαν οἱ χριστιανοὶ ἀπολο-

γηταί, λαμβάνοντες ἀφορμὴν ἀπὸ τὴν ἐναντίον τῶν χριστιανῶν συκοφαντικὴν κατηγορίαν τῶν ἐθνικῶν, περὶ φόνου, διέθεν, μικρῶν παιδιῶν διὰ τὴν τέλεσιν τοῦ Μυστηρίου τῆς Θείας Εὐχαριστίας, ἀπὸ κατηγορούμενοι μεταβάλλονται εἰς κατηγοροῦς, ἐγκαλοῦντες τοὺς κατηγοροῦς τῶν μετὰ παρρησίας ἐπὶ παιδοκτονία²². Ἡ λεγομένη Διδαχὴ τῶν 12 Ἀποστόλων, ἔργον ἀναγόμενον εἰς τὰς ἀρχὰς ἢ τὸ πολὺ τὰ μέσα τοῦ 2ου μ. Χ. αἰῶνος, χαρακτηριστικῶς τοὺς ειδωλολάτρους, οἱ ὅποιοι ἐνεργοῦσιν τὰς ἐκτρώσεις «φρονεῖς τέκνων, φθορεῖς πλάσματος θεοῦ»²³. Τόση δὲ ἦτο ἡ διάδοσις τοῦ κακούργηματος τοῦτου μεταξὺ τῶν ειδωλολατρῶν κατὰ τὴν ἐποχὴν τῆς Ρωμαϊκῆς παρακμῆς, ὥστε ὁ χριστιανὸς Ἀπολογητὴς καὶ θαρραλέος μαχητὴς Καρχηδόνος, ἱερεὺς Τερτυλλιανός, νὰ ἐρωτᾷ τοὺς δικαστὰς του καὶ τὸν ρωμαϊκὸν λαόν, ἐὰν μεταξὺ αὐτῶν ὑπῆρχεν ἕστω καὶ εἷς, ὁ ὅποιος νὰ μὴ ἐθανάτισε ἢ νὰ μὴ ἐπινξε τὰ τέκνα του ἢ νὰ μὴ τὰ ἐγκατέλειπεν, ἵνα ἀποθάνωσιν εἴτε ἀπὸ πείνων, εἴτε ἀπὸ ψύχος εἴτε διὰ νὰ μείνωσιν εἰς τὴν διάθεσιν τῶν κυνῶν καὶ τῶν σαρκωδῶρων ὄρνων. Συνέβαινε, δηλαδή, τὸ φαινόμενον, τὸ ὅποιον εἶνε χαρακτηριστικὸν ἐκφυλισμένων ἐποχῶν, καὶ τὸ ὅποιον δυστυχῶς καὶ ἐπὶ τῶν ἡμερῶν ἡμῶν δὲν ἐξέλιπεν ἐτι: ἦτοι τὰ μὲν τέκνα νὰ ἀπορρίπτονται ὡς ἐκθετα, νὰ προτιμῶνται δὲ ἀντὶ τῶν λογικῶν τὰ ἀλογα ζῆα²⁴.

Ἡ στάσις αὐτῆ τῆς ἀρχαίας Ἐκκλησίας ἐναντι τῆς καθ' οἰονδήποτε τρόπου παιδοκτονίας, ἡ ὁποία σημειώτερον ἔμεινε ἀπολύτως ἀμετάβλητος κατὰ τὴν πάροδον τῶν αἰῶνων καὶ παραμένει καὶ σήμερον ἐτι ἡ αὐτὴ ἐν πάσαις ταῖς χριστιανικαῖς Ἐκκλησίαις, δὲν πρόερχεται μόνον ἐκ τῆς ἀντιλήψεως, ὅτι ἐν πάσῃ περιπτώσει πρόκειται περὶ φόνου, ἀλλὰ καὶ ἐκ τῆς ὅλως ἰδιαιτέρας θέσεως, τὴν ὁποῖαν τὸ παιδίον, συμφώνως πρὸς τὴν ἐντολὴν καὶ κατὰ τὸ παράδειγμα τοῦ Σωτῆρος, κατέλαβεν εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς ἐν τῷ Χριστιανισμῷ. Ἀποτελεῖ θεκλίωσιν αὐτοῦ τοῦ Κυρίου, ὅτι ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν κυρίως διὰ τὰ παιδιά προορίζεται (Ματθ. 19, 14), καὶ ὅτι ἐκ ἀναδελφισμοῦ καὶ μόνον ἐνός ἐξ αὐτῶν εἶναι τοιοῦτον ἐγκλημα, ὥστε θὰ ἦτο προτιμότερον διὰ τὸν προκαλέσαντα τὸ σκάνδαλον, ἐὰν προσέδενε μιλόπετραν περὶ τὸν τράχηλόν του καὶ κατεποντίζετο εἰς τὴν ἀνοικτὴν θάλασσαν

ἐκτιθένα μὲν τὸ γεννηθὲν, ὡς τῶν ἐκτιθέτων τεκνοκτονούντων, πάλιν δὲ τὸ τραφὲν ἀναιρεῖν». Πρόβλ. πρὸς Διόγνητον ἐπιστολὴ V. 6 «γαμοῦσιν ὡς πάντες, τεκνογονοῦσιν. ἀλλ' οὐ βίπτουσι τὰ γεννώμενα» καὶ ἁρναία ἐπιστολῆς XIX 5, «οὐ φονεύσεις τέκνον ἐν φθορᾷ, οὐδὲ πάλιν γεννηθὲν ἀποκτενεῖς» = Διδαχὴ τῶν 12 Ἀποστόλων II, 2 ἴδε ὡσαύτως Κλήμ. Ἀλεξ. Στρομμ. II, Κεφ. XV. I 93, 1 Stählin II, 193, 10 ἐξ. ἢ δὲ τοῦ παιδίου ἐκθεσὶς τίνα τὴν αἰτίαν ἔχει; ἐσχὴν γὰρ μηδὲ τὴν ἀρχὴν γῆμαι τῷ μηδὲ παιδοποιεῖσθαι γλιχομένῳ ἢ δι' ἡθονῆς ἀκρασίαν παιδοκτόνον γεγονέναι.

22. Ἰουστίνου, I Ἀπολογ. 27, 1 «Ἡμεῖς δὲ, ἵνα μηδὲ ἀδικῶμεν μηδὲ ἀσεβῶμεν, ἐκτιθέμεν καὶ τὰ γεννώμενα πονηρὸν εἶναι: δεδιδάχμεθα καὶ Μίνου. F-Hix, Octav. c. 30, 2 «Vos enim videro pro reator filios nunc feris et avibus exponere»

23. Διδαχὴ τῶν 12 Ἀποστόλων, V, 2 = Βαρνάβα» Ἐπι-λή, X 3, 3.

24. Κλήμ. Ἀλεξ. Παιδαγ. III, κεφ. IV, 30, 2-3, Stählin, I, 253, 29 ἐξ. τὰ μὲν οἴκιοι κολυμβόμενα ἐκτιθέασιν: παιδιά τὸς δὲ τῶν ὀρνίθων ὑπολαμβάνουσιν νεοττοῦς καὶ τὰ ἄλογα τῶν λογικῶν προεκτερίζουσιν.

18. Κλήμ. Ἀλεξ. Παιδ. II, κεφ. 10, 95, 3 Stählin I, 214, 26 «τὸ δὲ μὴ εἰς πιδίων γονὴν συνέναι ἐνυθρίζειν ἐστὶ τῆ φύσει»... Πρόβλ. Πλάτωνος Νόμοι, VI II σ. 8 8E «κατὰ φύσιν χρῆσθαι τῇ τῆς παιδοποιίας συνουσίᾳ.. μὴ κταίνοντάς τε ἐκ προνοίας τὸ τῶν ἀνθρώπων γένος».

19. Κλήμ. Ἀλεξ. Παιδ. I, κεφ. X, 96, 1 Stählin, I, 215, 4 «... φθοροῖς συγχρώμεναι φαρμάκοις ἐξ ἐμβλίσκασιν ἄμα τῷ ἐμψύχῳ τῆν φιλανθρωπίαν». Πρόβλ. Πλουτ. ἠθικὰ p. 651F.

20. Ἀθηνῶρα, Πρεσβεία περὶ χριστιανῶν, κεφ. 35, «καὶ οἱ τὰς τοῖς ἀμβλωθριδίοις χρωμέναι ἀνδρὸφονεῖν τε καὶ λόγον ὑπέβησαν τῆς ἐξ ἐμβλώσεως τῷ Θεῷ φαιμέν, κατὰ ποῖον ἀνδρὸφονοῦμεν λόγον; Πρόβλ. καὶ Ἀποστ. Διατ. VII, 3, 2 = Dank, 392, 5 ἐξ «πᾶν γὰρ τὸ ἐξαικονισμένον, ψυχὴν λαβὼν παρὰ Θεοῦ, φονευθὲν ἐκδικηθήσεται, ἀδικῶς ἀναιρεῖθην».

21. Ἀθηνῶρα, ἑ. ἀ. «οὐ γὰρ τοῦ αὐτοῦ νομίζουσιν μὲν καὶ κατὰ γαστρός ζῶον εἶναι καὶ διὰ τοῦτο αὐτοῦ μέλειν τῷ Θεῷ, καὶ παρεληλυθότα εἰς τὸν βίον φρονεῖσιν, καὶ μὴ

(Ματθ. 18,6). Προλαμβάνων δὲ τὴν πιθανὴν καταφρόνησιν τῶν μεγαλυτέρων πρὸς τοὺς μικροὺς Του φίλους, τοὺς ὁποίους ὄλως ἰδιαιτέρως ἠγάπα καὶ μετὰ θερμότητος καὶ διὰ τρυφερῶν ἐναγκαλισμῶν ἐξεδήλου τὴν ἀγάπην Του, παραγγέλλει νὰ μὴ τοὺς καταφρονῶμεν, διότι τὰ ἐν τῷ οὐρανῷ πνεύματα αὐτῶν τυγχάνουσι ἰδιαιτέρων καὶ ὄλως ἐξαιρετικῶν προνομίων (αὐτῶν 18,10).

Πρὸς τὰς ἐντολάς καὶ τὸ παράδειγμα τοῦ Κυρίου μένουσα πιστὴ ἡ τῶν διωγμῶν καὶ τῶν κατακομβῶν Ἐκκλησία ἐλάμβανε ὄλως ἰδιαιτέραν φροντίδα χάριν τῶν παιδιῶν. Εἰς τὰς εὐχὰς αὐτῆς ἐτύγγανον ἰδιαιτέρας μνείας²⁵, εἰς τὰ Μυστήρια, εἰς τὰ ὅποια μετείχον καὶ ἐνήλικοι καὶ παιδιὰ, εἰς ταῦτα παρείχετο ἡ προτεραιότης²⁶, τῆς συμμετοχῆς εἰς τὴν ἀκρόασιν τῆς χριστιανικῆς διδασκαλίας οὐδόλως λόγῳ τῆς ἡλικίας τῶν ἀπεκλείοντο²⁷, ἐθεωροῦντο δὲ ἄξια, ἵνα τύχωσι τῶν ἐν οὐρανοῖς στεφάνων ὡς καὶ οἱ ἐνήλικοι²⁸, διότι, ὅπως λέγει ὁ Ἐρμᾶς εἰς τὸ ὠραῖον καὶ συμβολικὸν αὐτοῦ σύγγραμμα, τὸ ὁποῖον συνεγράφη περὶ τὸ ἔτος 140 μ. Χ. ἐν Ρώμῃ. «πάντα τὰ δρέφῃ ἐνδοξά ἐστὶ παρὰ τῷ Θεῷ καὶ πρῶτα παρ' αὐτῷ²⁹». Χαρακτηριστικὸν τῆς ἐξαιρετικῆς τιμῆς τῶν πρώτων χριστιανῶν πρὸς τὴν τρυφεράν ἡλικίαν εἶναι τὸ γεγονός. Ἔτι εἰς τὴν πρωτοχριστιανικὴν φιλολογίαν καὶ τέχνην ὁ Ἰησοῦς παρουσιάζεται, σχεδὸν κατὰ κανόνα, εἴτε ὡς δωδεκαετῆς παῖς, εἴτε ὡς ἀγένειος νέος.

Τὸ ἀξιοθαύμαστον ὅμως εἶναι ἐν προκειμένῳ, ὅτι, παρ' ἄλλην τὴν ἐπιδεικνυομένην στοργὴν καὶ τιμὴν πρὸς τὰ παιδιὰ, οἱ χριστιανοὶ γονεῖς δὲν ἐγένοντο ποτὲ δοῦλοι τῶν τέκνων των, ἀλλ' ἐξήσκουν ἐπ' αὐτῶν μετ' αὐστηρότητος τὴν πατρικὴν ἐξουσίαν. Ἐὰν δὲ ποτε ἔπρεπε χάριν τῆς πίστεώς των νὰ τὰ ἐγκαταλείψωσι, σταθερῶς ἐβάδιζον πρὸς τὸν στέφανον τοῦ μαρτυρίου. Τιοιουτρόπως εὗρισκε πλήρη ἐφαρμογὴν ἡ προσταγὴ τοῦ Ἀρχηγοῦ τῆς πίστεώς των, ὁ ὁποῖος ἐξῆτει ἀπὸ τοὺς μαθητάς Του τελείαν αὐταπάρησιν, μέχρις ἀποκοπῆς καὶ τῶν ἱερωτέρων πρὸς τὸν παρόντα κόσμον δεσμῶν ἐξικνουμένην (πρβλ. Λευκ. 14,26 καὶ Ματθ. 19,29).

Οἱ χριστιανοὶ κατὰ τὰς Ἀποστολικὰς Διαταγὰς ὤφειλον νὰ εἶναι ἔτοιμοι διὰ πᾶν ἐνδεχόμενον καὶ νὰ ἔχωσιν ἀπαρνηθῆ πᾶν ὅ,τι ἠδύνατο νὰ εἶναι «κώ-

λυμα πρὸς εὐσέβειαν», καλούμενοι δὲ εἰς τὸν μαρτυρικὸν θάνατον, τὸν ὅποιον σημειωτέον κατὰ τὴν διδασκαλίαν τῆς Ἐκκλησίας οὐδέποτε ἔπρεπε προπετῶς νὰ ἐπιζητήσωσι, νὰ ὁμολογῶσι μετὰ σταθερότητος τὸ «τίμιον ὄνομα», χαίροντες διότι σπεύδουσι πρὸς τὴν ἀθανασίαν³⁰. Ἐκ τῆς ἱστορίας γνωρίζομεν, ὅτι ὑπῆρξαν χριστιανοί, οἱ ὁποῖοι, κατὰ τὰς δυσκόλους ἡμέρας τῶν διωγμῶν, ἵνα μὴ ἀρνηθῶσι τὸν Ἰησοῦν, προὔτιμησαν τὴν φυγὴν, ἀναγκασθέντες νὰ ἐγκαταλείψωσι τὰ ἴδια αὐτῶν τέκνα (Κυπριανός, De lapsis, Κεφ 25 CSEL III. σ. 255). Εἶναι δὲ γνωστὰ ἀρκετὰ παραδείγματα χριστιανῶν γονέων, οἱ ὁποῖοι, ἵνα μείνωσι μέχρι τέλους πιστοί, μετὰ γεναιότητος ἀληθῶς ἡρωϊκῆς κατέπειξαν τὴν πρὸς τὰ τέκνα στοργὴν των. Ὁ Λεωνίδης, ὁ πατὴρ τοῦ Ὀριγένους, παραμένων πιστὸς πρὸς τὸν Σωτῆρα του καὶ ὑφιστάμενος μετὰ καρτερίας καὶ γεναιότητος τὸ μαρτύριον, ἐγκατέλειπεν ἄνευ οὐδεμιᾶς περιουσίας, διότι αὐτὴ ἐδημεύθη, εἰς τὴν σύζυγόν του καὶ τὴν προστασίαν τοῦ Οὐρανοῦ Πατρὸς ἑπτὰ τέκνα, τῶν ὁποίων τὸ μεγαλείτερον, ὁ Ὀριγένης, ἦτο μόλις 16 ἐτῶν (Εὐσεβ. Ἐκκλ. Ἰστ. VI, 2,12). Τὸ συγκινητικώτερον ὅμως ἐξ ἔλων τῶν γνωστῶν παραδειγμάτων τῶν ἡρώων τῆς πίστεως εἶναι τὸ τῆς Ἀγίας Περπετούας, τῆς εὐγενοῦς ταύτης κόρης τῆς Βορείου Ἀφρικῆς. ἡ ὅποια ἐμαρτύρησε περὶ τὸ 200 μ. Χ. εἰς ἡλικίαν 22 ἐτῶν καὶ ἡ ὅποια, εὗρισκομένη ἐν τῇ φυλακῇ, μέχρις ἐνός σημείου ἔγραφεν ἰδίαις χερσὶ τὰ τοῦ μαρτυρίου της, συμπληρωθέντα μετὰ ταῦτα διὰ τῶν εἰδήσεων περὶ τοῦ θανάτου της κατὰ πᾶσαν πιθανότητα ἀπὸ τὸν Τερτυλλιανόν. Ἡ Ἀγία, ὅτε συνελήφθη ὡς χριστιανὴ καὶ μετ' ἄλλων ἐρρίφθη εἰς τὴν σκοτεινὴν φυλακὴν, εἶχε μόλις πρὸ καιροῦ γεννήσει. Τὸ τέκνον της, ἂν καὶ δρέφος μικρὸν, ἔχον ἀνάγκην τοῦ μητρικοῦ γάλακτος, μόλις μετ' ἀρκετὰς ἡμέρας τῆς ἐπετροπῆς, ἵνα τὸ παραλάβῃ πλησίον της εἰς τὴν φυλακὴν. Τέλος, ὅτε ἦλθεν ἡ ἡμέρα τῆς δίκης, ὁ γέρον πατὴρ της, εἰδωλολάτρης αὐτός, ἀφοῦ ἐπὶ ἡμέρας, μεταβαίνων εἰς τὴν φυλακὴν, μετὰ δακρύων τὴν παρεκάλει νὰ θυσιάσῃ, εἰς τὰ εἰδῶλα, πίπτων εἰς τοὺς πόδας της καὶ καταφιλῶν τὰς χεῖράς της καὶ ἀπειλῶν, ὅτι θὰ ἐξορύξῃ τοὺς ὀφθαλμοὺς του, ἐὰν δὲν ἐπιστρέψῃ αὐτῇ καὶ πάλιν εἰς τὴν εἰδωλολατρείαν, παραυσιάσθη καὶ πάλιν εἰς τὸ δικαστήριον, φέρων εἰς τὰς ἀγκάλας του τὸ τέκνον τῆς κόρης του, καὶ ἤρχισε καὶ πάλιν νὰ τὴν παρακαλῇ ἐνώπιον τοῦ Δικαστηρίου νὰ θυσιάσῃ εἰς τὰ εἰδῶλα «ἐλεήσασα τὸ δρέφος». Ἀφοῦ δὲ ἐκείνη καὶ πάλιν ἠρηθήθη διαρρηθῆν τοῦτο, καταδικασθεῖσα εἰς θηριομαχίαν ἐνεκλείσθη ἐκ νέου εἰς τὴν φυλακὴν. Καίτοι ὅμως ὁ πατὴρ της, ἵνα ἐξασκήσῃ ἡθικὴν πίεσιν ἐπ' αὐτῆς δὲν τῆς ἀπέστειλε καὶ πάλιν τὸ τέκνον της, ἐκείνη ἔμεινε μέχρι τέλους ἀνένδοτος, ὡς δὲ ἡ ἴδια γράφει, «πλήν ὡς ὁ Θεὸς ὠκονόμησεν, οὔτε ὁ παῖς μασθοῦς ἐπεθύμησεν ἔκτοτε, οὔτε ἐμοὶ τις προσεγγέγονε φλεγμονή» ἵσως ἵνα

25. Ἀποστ. Διατ. VIII, 12,44.—Funk, 512,13 ἐν τῇ ἀναφορᾷ «ἐπὲρ τῶν νηπιῶν τοῦ λαοῦ σου».

26. Ἰπολύτου «Αἰγυπτιακὴ ἀποστολ. διατάξις», 46 «et primo baptizate infantes; omnes qui pro se loqui possunt, loquantur; qui vero loqui non possunt, pro eis parentes loquantur vel alius ad familiam pertinens» καὶ Ἀποστ. Διατ. VIII, 13,14 (=Funk 516,25) μεταλαμβάνουσιν οἱ κληρικοί κλπ ὁσκητά, παρθένοι κλπ.» «ἔτι τὰ παιδιὰ καὶ τότε πᾶς ὁ λαός».

27. Τατιανῶδ, λόγος πρὸς Ἕλληνας, κεφαλ. 32, φιλοσοφοῦσι τε οὐ μόνον οἱ πλουτοῦντες, ἀλλὰ καὶ οἱ πένητες προκίκα τῆς διδασκαλίας ἀπολαύουσιν τὰ γὰρ παρὰ Θεοῦ τῆς ἐν κόσμῳ δωρεᾶς ὑπερπαίει τὴν ἀμοιβήν τοὺς δὲ ἀκροῶσθαι βουλομένους πάντας οὕτως προσέμεθ' ἂν σπασθῶντι-δες ὡς κἂν μεράνια, πᾶσά τε ἀπαξιαπλῶς ἡλικία παρ' ἡμῖν τυγχάνει τιμῆς. Πρβλ. Acta Joannis, εκδ. Th. Zahn, Erlangen, 1880, σ. 30. 124—125.

28. Κλήμ. Ἀλεξ. Στρομ. VII, κεφ. XI. 67.2 Stählin III, 48,16 ἐξ. καθάπερ ἐν τοῖς ἀγῶσι τοῖς γυμνικοῖς, οὕτως δὲ καὶ κατὰ τὴν ἐκκλησίαν στέφανοι ἀνδρῶν τε καὶ παιδῶν».

29. Ἐρμᾶ, Ποιμὴν, Παραβολὴ IX, 29.3.

30. Ἀποστ. Διατ. V, 6. 1—2—Funk, 245, 19 ἐξ. «ἀποταξώμεθα οὖν καὶ γονεῦσιν καὶ συγγενέσιν καὶ φίλοις καὶ τέκνοις καὶ κτήμασιν καὶ σύμπαντι τῷ βίῳ, ὅταν ᾗ τι τοῦτων κώλυμα πρὸς εὐσέβειαν. δεῖ γὰρ προσεῦχεσθαι μὲν ἡμᾶς ἵνα μὴ εἰσελθῶμεν εἰς πειρασμόν· ἐὰν δὲ κληθῶμεν εἰς μαρτύριον, μετὰ ἐναστάσεως ὁμολογεῖν τὸ τίμιον ὄνομα καὶ ἐὰν τοῦτου χάριν κολασθῶμεν, χαίρωμεν ὡς ἐπὶ ἀθανασίαν σπεύδοντες».

μή τῆ τοῦ παιδίου φροντίδι καὶ τῆ τῶν μασθῶν ἀλ-
γηδόνι καταπονηθῶ». (Ματθ. Περπετ. VI, 8). Μετ'
ὀλίγας ἡμέρας ὑπέστη ἡ ἀγία καρτερικῶς τὸ μαρτύ-
ριον, δεθεῖσα εἰς τὰ κέρατα ἐξηγγριωμένου ταύρου.
(Συνεχίζεται)

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΩΝ ΣΤΗΛΗ

«Κορβάν»!

Ἠγγέλθη ἐκ Θεσσαλονίκης, ὅτι ἡ ἐκεῖ εὐδοκί-
μως ἐργαζομένη Φιλανθρωπικὴ Ἐταιρεία ἀπεκά-
λυψε παρά τισι κατάστασιν ἐξόχως λυπηρὰν καὶ
τοῦτ' αὐτὸ ἀντιχριστιανικὴν. Μεταξὺ τῶν περιουσι-
αλιῶν γερόντων παιδιῶν ἢ τῶν ἐν ἀσύλοις συν-
τηρουμένων, ἐφρέθησαν πολλοί, ἔχοντες εὐπορώτατα
τέκνα, τὰ ὁποῖα ἐγκατέλειψαν τοὺς γέροντας γονεῖς
αὐτῶν ἄνευ περιθάλψεως καὶ φροντίδος. Πολλοὶ
μάλιστα ἐξ αὐτῶν ἦσαν τέως κάτοχοι σεβαστῶν πε-
ριουσιῶν, τὰς ὁποίας ἐσφετερίσθησαν τὰ τέκνα των,
ἵνα μετὰ ταῦτα τοὺς ἀποπέμψωσι κενούς. Τὸ φαι-
νόμενον βεβαίως οὐτε πρωτοφανές εἶναι οὐτε νέον,
διότι καὶ ἐπὶ τῆς ἐποχῆς τῆς ἐπιγείου ζωῆς τοῦ Κυ-
ρίου συνέβη τὸ αὐτὸ, οἱ δὲ διεφθαρμένοι τομοδιδά-
σκαλοι τοῦ Ἰσραὴλ προσεπάθον νὰ δικαιολογήσω-
σιν αὐτὸ λέγοντες, ὅτι δύναται τις νὰ ἀπαλλαγῇ τῆς
πρὸς τοὺς γονεῖς ὑποχρέωσως αὐτοῦ, ἐὰν τοῖς εἴπῃ
«κορβάν», ἧτοι ὡς δῶρον πρὸς τὸν Θεόν, θὰ ἀφιε-
ρωθῇ ὅτι θὰ διετίθεται πρὸς διατροφήν ἡμῶν. Ὁ
Κύριος ἀσφαλῶς δὲν ἦτο δυνατὸν νὰ δεχθῇ, ὅπως
προσφέρωνται εἰς τὸν ναόν Του τοιαῦτα μυσθὰ
ἀφιερώματα, διὰ καὶ ἐπαναλαμβάνει τὴν παλαιὰν τοῦ
Δεκαλόγου ἐντολὴν «τίμα τὸν πατέρα σου καὶ τὴν
μητέρα σου». Τὴν ἐντολὴν ταύτην ἐτήρησαν οἱ πα-
δοὶ τοῦ Κυρίου, εἰσαγαγόντες εἰς τὸν ἀσθενῆ καὶ
διεφθαρμένον ἑλληνορωμαϊκὸν κόσμον ἀνωτέραν
ἀντίληψιν περὶ τῶν πρὸς τοὺς γονεῖς καθηκόντων
καὶ ὑποχρέωσεων. Ἦδη ὅμως ἐπέφρωτο νὰ ἐπανα-
ληφθῇ τὸ φαινόμενον καὶ ἐπὶ τῶν ἡμερῶν ἡμῶν,
διότι ἀπομάκρυνται καὶ πάλιν ἐκ τοῦ χροσῶν τῆς
Ἀγίας Γραφῆς κανόνος ἐδημιούργησε τὰ αὐτὰ ἀπο-
τελέσματα, τὰ ὁποῖα ἡ Ἐκκλησία, ὡς καὶ ὁ Κύριος,
μετὰ βδελυγμίας ἀποδοκιμάζει.

Ἡ ΕΤΗΣΙΑ ΕΠΙΔΕΙΞΙΣ ΤΗΣ ΣΧΟΛΗΣ ΒΥΖΑΝΤΙΝΗΣ ΜΟΥΣΙΚΗΣ ΤΟΥ ὨΔΕΙΟΥ ΑΘΗΝΩΝ

Τὴν ἐσπέραν τῆς 9ης τρέχοντος μηνὸς ἐγένετο ἐν
τῇ αἰθούσῃ τῶν τελετῶν τοῦ Ὠδείου Ἀθηνῶν ἡ
ἐτησία ἐπίδειξις τῆς ἐν αὐτῷ λειτουργούσης Σχολῆς
Βυζαντινῆς Μουσικῆς. Κατ' αὐτὴν παρέστησαν ὁ
Μακ. Ἀρχιεπίσκοπος καὶ ἱκανὰ μέλη τῆς Ἱεράς Συν-
όδου, οἱ Ὑφυπουργοὶ Θεσηκευμάτων καὶ Ἐθνικῆς
Παιδείας κ. Ν. Σπέντζας καὶ Τύπου καὶ Τουρισμοῦ
κ. Θ. Νικολοῦδης, κληρικοί, ἱεροψάλται, μουσικοὶ
καὶ πολλοὶ φίλοι τῆς Βυζαντινῆς Μουσικῆς, ὑπερπλη-
ρώσαντες τὴν εὐρύχωρον αἴθουσαν.

Τὸν Μακ. Ἀρχιεπίσκοπον ἀφιχθέντα προὑπήντη-
σαν εἰς τὴν εἴσοδον ὁ Διευθυντὴς τοῦ Ὠδείου κ. Φ.
Οἰκονομίδης καὶ ὁ Καθηγητὴς τῆς Βυζαντ. Μουσι-
κῆς κ. Ν. Παπᾶς· εἰσελθόντα δ' εἰς τὴν αἴθουσαν ὁ
χορὸς τῶν μαθητῶν ὑπεδέχθη διὰ τοῦ «εἰς πολλὰ ἔτη
Δέσποια», εὐθὺς δ' ἀμέσως ὁ Διευθυντὴς τοῦ Ὠ-

δείου κ. Οἰκονομίδης ἀνέγνωσε τὴν ἔκθεσιν τῶν κατὰ
τὸ διαρροῦσαν ἔτος πεπραγμένων, ἔχουσιν οὕτω:

Μακαριώτατε, Κύριοι Ὑπουργοί!

Κυρίαὶ καὶ Κύριοι,

Ἐν ἔτος παρήλθεν ἀπὸ τῆς περυσινῆς πρώτης ἐ-
πισήμου ἐπιδείξεως τῆς Σχολῆς τῆς Βυζαντινῆς Ἐκ-
κλησιαστικῆς μουσικῆς ὡς σχολῆς ἀνεγνωρισμένης
ὑπὸ τοῦ Κράτους καὶ τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος
καὶ κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο ἡ κοινὴ γνώμη ἀπησχολήθη
μὲ τὸ ζήτημα τῆς Βυζαντινῆς μουσικῆς τόσον, ὅσον
ἴσως δὲν ἀπησχολήθη καθ' ὁλόκληρον τὴν τελευταίαν
τριακονταετίαν.

Τὸ γεγονός τοῦτο εὐρίσκω κατ' ἀρχὴν ἐξαιρετικὰ
εὐχάριστον καὶ εὐδίωνον δι' αὐτὴν ταύτην τὴν ἐκκλη-
σιαστικὴν μουσικὴν μας καὶ νομίζω ὅτι, παρὰ τὰς
ὄλως ἀντιθέτως διατυπωθείσας γνώμας, ἡ διεξαχθεῖσα
καὶ διεξαχγμένη μακρὰ συζήτησις μόνον καλὰ δύνα-
ται νὰ ἐπιφέρῃ.

Ὡς Διευθυντὴς τοῦ Ὠδείου δὲν ἔχω ἐπὶ τῇ εὐκαι-
ρίᾳ ἢ νὰ ἐνθυμηθῶ εὐλαδῶς μετὰ τῆς μεγαλειτέρας
συγκινήσεως τὸν ἀείμνηστον διευθυντὴν μας Γεώρ-
γιον Νάζον, εἰς τὴν πρωτοβουλίαν τοῦ ὁποίου ἀπο-
κλειστικῶς καὶ μόνον ὀφείλεται ἡ πρό τριάκοντα πέντε
ἔτων ἴδρυσις τῆς Βυζαντινῆς Σχολῆς τοῦ Ὠδείου καὶ
μετὰ τῆς μεγαλειτέρας εὐγνωμοσύνης τὴν σημερινὴν
Ἐθνικὴν μας Κυβέρνησιν, ἡ ὁποία ἀπὸ τοὺς πρώτους
μῆνας τῆς διακυβερνήσεως τῆς χώρας μας, ἐκτιμῶσα
ἰδιαιτέρως τὰς ἐθνικὰς παραδόσεις καὶ τὴν πολυετῆ
ἐργασίαν τοῦ Ἰδρύματος, ἀνεγνώρισε διὰ νόμου τὴν
σχολὴν ταύτην ὡς τὴν ἐπίσημον Βυζαντινὴν σχολὴν
τοῦ Κράτους καὶ τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος.

Διότι ἀναμφισβητήτως ἡ ἴδρυσις καὶ ἡ ἐπὶ 35 ἔτη
λειτουργία τῆς Σχολῆς ταύτης τοῦ Ὠδείου συνετέ-
λεσε κατὰ τὸ μέγιστον μέρος εἰς τὴν διάδοσιν καὶ
διατήρησιν τῆς παραδόσεως τῆς ἐκκλησιαστικῆς Βυ-
ζαντινῆς μουσικῆς μας, ἡ δὲ λειτουργία ταύτης ἀπὸ
τοῦ παρελθόντος ἔτους ὑπὸ τὴν αἰγίδα τοῦ Κράτους
καὶ τῆς Ἐκκλησίας θὰ ἐπιφέρῃ σὺν τῷ χρόνῳ τοὺς
ἀναλόγους καρπούς, οἱ ὁποῖοι θὰ ἐπιτρέψουν τὴν τα-
κτοποιήσιν τῶν σχετικῶν ζητημάτων, τὰ ὁποῖα
σήμερον μετ' ἐξαιρετικῶν ἐνδιαφέροντος συζητοῦνται
πανταχόθεν.

Διότι ὀφείλομεν νὰ ὁμολογήσωμεν, ὅτι ἡ Σχολὴ μας
μόνον ἀπὸ τοῦ παρελθόντος ἔτους ἤρχισε νὰ λειτουργῇ
κατὰ τρόπον πληρέστερον καὶ ἐν γένει ἐπιτρέποντα
νὰ ἐλπίζωμεν ὅτι θὰ ἀποβῇ τῇ ὀρθοῖα παντὸς ἐπι-
θυμούντος καὶ δυναμένου νὰ ὑποδοθῇ εἰλικρινῶς
ἐν τότῳ λεπτόν, δυσχερὲς καὶ ἐθνικὸν ἔργον, ὡς τὸ
τῆς Ἐκκλησιαστικῆς μουσικῆς μας, νὰ ἀποβῇ λέγω
ὁ φωτεινὸς καὶ κύριος ὁδηγὸς αὐτοῦ.

Δὲν εἶναι τῆς στιγμῆς ταύτης νὰ εἰσέλθωμεν εἰς
τὴν συζήτησιν, ἡ ὁποία μετὰ τόσου ἐνδιαφέροντος
διεξάγεται διὰ τὸ ζήτημα τῆς Ἐκκλησιαστικῆς μας
μουσικῆς. Ἴσως μάλιστα ἐγὼ προσωπικῶς νὰ εἶμαι
ὁ ἐλιγώτερον ἀρμόδιος νὰ ἐκφέρω σημαίνουσαν γνώ-
μην ἐπὶ ἐνὸς ζητήματος, τὸ ὁποῖον νομίζω ἀπολύτως,
ὅτι θὰ εὖρη σὺν τῷ χρόνῳ τὴν λύσιν του φυσιογνω-
κῶς. Ἐὰν μοῦ ἐπιτρέπεται μόνον εἰς χαρακτηρισμὸς
εἶναι ὅτι δικαιολογῶ πλήρως τὰς ὑφισταμένας ἀντι-
θέσεις. Προέρχονται ἀπὸ διάφορον μουσικὴν συνήθειαν
καὶ ψυχροσύνησιν. Σπανίως διέκριναν νὰ συναντῶνται

ὁπωσδήποτε αἱ τόσοι διάφοροι καὶ ἀντίθετοι ἀπόψεις. Ὑπάρχει ἐκατέρωθεν ἕνας φανατισμὸς πλήρως δεδικαιολογημένος. Ἐγὼ τοῦλάχιστον νομίζω ὅτι δὲν εὐρέθη ἀκόμη ὁ μουσικός, ὁ ὁποῖος νὰ ἀγαπήσῃ καὶ τὰ δύο ταῦτα ἀντίθετα ἐπίπεδα, νὰ τὰ μελετήσῃ καὶ νὰ τὰ γνωρίσῃ κατὰ ἄθος, καὶ μὲ τὴν ἐργασίαν, τὸν ἐνθουσιασμὸν καὶ τὴν προσπάθειαν νὰ δημιουργήσῃ καὶ νὰ ἐπιβάλῃ τὴν ἀτμόσφαιραν, ἣ ὁποία θὰ ἔκλυε ποιεῖται σὺν τῷ χρόνῳ τὸ μεγαλύτερον μέρος τοῦ ἐνδιαφερομένου κόσμου.

Ἡ Βυζαντινὴ Σχολὴ τοῦ Ὁδείου, χωρὶς νὰ ἀδιαφορήσῃ πρὸς πᾶσαν ὁποθενδήποτε προερχομένην σοβαρὰν προσπάθειαν, δὲν θὰ ἀπομακρυνθῇ τοῦ βασικοῦ σκοποῦ αὐτῆς, τῆς διδασκαλίας τῆς Βυζαντινῆς μουσικῆς, τῆς διατηρήσεως τῆς παραδόσεως τοῦ ἀληθινὰ ἐθνικοῦ μας τούτου κειμηλίου καὶ τῆς καλλιτερεύσεως τῆς ἐκτελέσεώς του. Ἡ καλὴ καὶ ὠραία ἐκτέλεσις πρέπει νὰ ἀποτελῇ διὰ τὴν Σχολὴν τοῦ Ὁδείου ἐν ἀπὸ τὰ κυριώτερα μελήματα αὐτῆς. Διότι δὲν πρέπει νὰ λησμονῆται πόσον μεγάλην σημασίαν ἔχει σήμερον ἡ ἐκτέλεσις εἰς τὴν μουσικὴν. Ὁ ἐκτελεστής σήμερον θεωρεῖται σχεδὸν ἐξ ἴσου συντελεστής, ὅσον καὶ ὁ συνθέτης. Εἰς τὴν Εὐρωπαϊκὴν τοῦλάχιστον μουσικὴν παίξει μέγιστον ρόλον. Πολλὰκις ἀριστουργήματα ἐμφανίζονται ἀγνώριστα ἢ ἀντιστρόφως εἰς πολλὰ ἔργα χάρις εἰς τοὺς ἐκτελεστάς ἐμφανίζονται αἱ ὠραιότερες ἐνδὲς ἔργου, αἱ ὁποῖαι οὐδέποτε εἶχον παρουσιασθῆ. Πόσον περισσότερο ἰσχύει τοῦτο διὰ τὴν Βυζαντινὴν μουσικὴν! Ἐνας ἱεροφάτης ὀφείλει νὰ κρατήσῃ ἐπὶ ὥρας τὸ ἐνδιαφέρον τοῦ πολυπληθοῦς ἐκκλησιασματος, νὰ συγκινήσῃ αὐτὸ καὶ νὰ δημιουργήσῃ ἀτμόσφαιραν ἀνάλογον πρὸς τὴν ἰερότητα τοῦ χώρου καὶ τῶν τελουμένων ἱερῶν ἀκολουθιῶν.

Προσωπικῶς εἶμαι βέβαιος ὅτι χάρις εἰς τὴν βοήθειαν τοῦ Κράτους καὶ τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, ἣ ὁποία πάντοτε ἐπέδειξε μίαν ἰδιαιτέραν στοργὴν πρὸς τὴν Βυζαντινὴν σχολὴν μας καὶ ἐπὶ πλέον χάρις εἰς τὸν σημερινὸν ἀρχηγόν τῆς, τὸν Μακαριώτατον Ἀρχιεπίσκοπον Ἀθηνῶν κ. Χρυσάνθου, ὁ ὁποῖος τρέφει μίαν ὄλως ἰδιαιτέραν λατρίαν εἰς τὴν ἐκκλησιαστικὴν μουσικὴν, καὶ τὸ ἐνδιαφέρον τῶν ὑπὸ παρομοίου πνεύματος ἐμφορουμένων Σεβασμιωτάτων Ἱεραρχῶν, ἡ Σχολὴ τοῦ Ὁδείου θὰ ὀλοκληρώτῃ ὀλίγον κατ' ὀλίγον τὴν μεγάλην τῆς ἀποστολήν. Διότι ἡ ἀποστολὴ τῆς εἶναι μεγάλη καὶ δυσχερής.

Ἡ σημερινὴ ἐπίδειξις τῆς Σχολῆς μας, κατὰ τὴν ὁποίαν θὰ ἐκτελέσουν διάφορα ἐκκλησιαστικὰ μέλη ὁ Ἀνδρικός χορὸς τῶν μαθητῶν τῆς σχολῆς τοῦ Ὁδείου ὑπὸ τὸν Καθηγητὴν κ. Παππᾶν καὶ ὁ Παιδικὸς Βυζαντινὸς χορὸς τῆς, ἐνισχυθεὶς μὲ τὴν εὐγενῶς συμμετέχουσαν παιδικὴν χορωδίαν τῆς προτύπου Βαρθακείου Σχολῆς τοῦ Διδασκαλείου Μέσης Ἐκπαιδεύσεως, ὑπὸ τὸν κ. Μαργαζιώτην, διδάσκοντα εἰς ἀμφοτέρω τὰ Ἱδρύματα ταῦτα, δὲν ἔχει σκοπὸν νὰ παρουσιάσῃ ἕνα τέλειον σύνολον καὶ μίαν ὑποδειγματικὴν ἐκτέλεσιν. Ἐχει σκοπὸν, σύμφωνον μὲ τὸν προρισμὸν τῆς Βυζαντινῆς Σχολῆς τοῦ Ὁδείου, νὰ ἐκτελέσῃ κατὰ τὸν κλασικῶς παραδεδεγμένον τρόπον ἀριστουργήματά τινά τῆς ἐκκλησιαστικῆς μουσικῆς καὶ νὰ μᾶς δώσῃ τὴν πεποιθήσιν, ὅτι τὰ περίφημα Βυζαντινὰ μέλη ἐκτελούμενα συνολικῶς καὶ καλῶς ἀπὸ πολλὰς ἀνδρικός, παιδικὰς ἢ, καὶ μικτὰς φωνὰς εἶναι δυνατόν ἀκόμη σήμερον καὶ εἰς τὸ μέλλον νὰ ἀκουῶνται εὐχαρίστως καὶ νὰ προκαλοῦν τὴν συγκίνησιν ἐκείνην, τὴν ὁποίαν δὲν ἐμείωσεν οὐδὲ τὸ παράπαν ἡ πάροδος τῶν αἰώνων.

Διὰ τὸ Ὁδεῖον Ἀθηνῶν μεταξὺ τῶν κυρίων μελημάτων του θὰ εἶναι καὶ ὁ καταρτισμὸς ἐνὸς μονίμου Βυζαντινοῦ χοροῦ ἐξ ἀνδρῶν καὶ παιδῶν, ὁ ὁποῖος νὰ προπονεῖται συστηματικῶς διὰ τὰς ἐκτελέσεις τῶν Βυζαντινῶν ἀριστουργημάτων. Διὰ τὸ ζήτημα τοῦτο ὑπάρχουν ὠρισμένα δυσκολία, αἱ ὁποῖαι εἶναι βέβαιον ὅτι θὰ ὑπερνηθῶν. Πρὸς τοῦτο ἐσκέφθη ἡδὴ ἡ ὑπὸ τὸν Μακαριώτατον Ἀρχιεπίσκοπον Ἐφορευτικὴ Ἐπιτροπὴ τῆς Σχολῆς, ἵνα, ἐν συνεννοήσει μετὰ τοῦ ἀρμοδίου Ὑπουργείου Ἐφορευμάτων καὶ Ἐθνικῆς Παιδείας, ἐξετάσῃ τὸ ζήτημα τῆς ἐξευρέσεως τῶν μέσων, διὰ τῶν ἐποίων θὰ καθίσταται δυνατὴ ἡ σύστασις ἐνὸς παιδικοῦ χοροῦ ἀπὸ καλλιφωνα παιδιῶν, εἰς τὰ ὁποῖα, κατὰ τὸ σύστημα τῶν πρὸ πολλῶν αἰώνων ὑφισταμένων παιδικῶν χορωδιῶν τῶν διαφόρων Εὐρωπαϊκῶν Κρατῶν, θὰ χορηγοῦνται διάφοροι εὐκολία, αἱ ὁποῖαι θὰ ἐξασφαλίζουν μόνιμον φυτῶριον διὰ τὴν καλλιέργειαν παιδικῶν φωνῶν, αἱ ὁποῖαι θὰ προσφέρουν πολύτιμον καὶ ἀνεκτίμητον ὑπηρεσίαν εἰς τὸ μέλλον τῆς Ἐκκλησιαστικῆς Μουσικῆς.

Ἐπίσης ἐξ ἴσου σπουδαῖον μέλημα τοῦ Ὁδείου Ἀθηνῶν εἶναι ἡ δημιουργία κύκλου, ὅσον τὸ δυνατόν εὐρυτέρου, φίλων ἀφωσιωμένων καὶ ὑποστηρικτῶν τῆς ἰδέας τῆς Βυζαντινῆς Μουσικῆς, τὴν ὁποίαν ἡ σχολὴ ἡμῶν μὲ τόσας θυσίας προσπαθεῖ νὰ ἐξυπηρετήσῃ. Ὡς καὶ κατὰ τὸ παρελθὸν ἔτος εἶχα τὴν τιμὴν νὰ σᾶς ἀναγγείλω, ὅτι μεταξὺ τῶν ἀφωσιωμένων φίλων τῆς Σχολῆς καὶ τῶν Καθηγητῶν αὐτῆς ὁ κ. Π. Μπρατωίτης, Καθηγητῆς τοῦ Πανεπιστημίου, διέθεσε τὸ ποσὸν τῶν 15.000 δραχμῶν διὰ τὴν συγγραφήν πρωτοτύπου μελέτης σχετικῆς πρὸς τὴν θεωρίαν τῆς Βυζαντινῆς Μουσικῆς ἢ τὴν θράβεισιν σοβαρᾶς προσπάθειας ἐκτὸς τοῦ Ὁδείου πρὸς καταρτισμὸν παιδικοῦ, ἀνδρικοῦ ἢ μικτοῦ χοροῦ ἐκκλησιαστικῆς μουσικῆς. Ἡδὴ ὁ εὐγενὴς καὶ τόσο ἰδεολόγος ἐπιστήμων καὶ ἀγαπητὸς συνεργάτης τῆς Σχολῆς, ὁ ἐμφορούμενος ἀπὸ τὰ ἀνώτερα ἰδανικὰ τοῦ ἀνθρώπου, συμπληρῶν τὴν πρώτην του δωρεάν, προσέφερε τὸ ποσὸν τῶν 6.500 δραχμῶν, ὅσας εἶχε λαμβάνειν ὡς ὑπόλοιπον ἀποζημιώσεώς του διὰ τὴν ἐν τῷ Ὁδεῖῳ διδασκαλίαν, μετὰ τὴν ἀφαίρεσιν τῶν ὡς ἄνω 15.000 δραχμῶν πρὸς τὸν σκοπὸν τῆς ἐκδόσεως τοῦ μικροῦ θεωρητικοῦ Χρυσάνθου τοῦ ἐκ Μαδύτου, ἐνὸς ἐκ τῶν τριῶν διδασκάλων τῆς σήμερον ἐν χρήσει μουσικῆς μεθόδου, βιβλίου ἐκδοθέντος τῷ 1821 καὶ πρὸ πολλοῦ ἐξηγητημένου. Ἡ ἐκδοσις τοῦ βιβλίου τούτου θὰ ἀποτελέσῃ, ὡς ἐλπίζω, ἀπαρχὴν ἐκδόσεως σειρᾶς χρησίμων βιβλίων διὰ τὴν συστηματικὴν διδασκαλίαν τῆς Βυζαντινῆς μουσικῆς ἀπὸ τε θεωρητικῆς καὶ πρακτικῆς ἀπόψεως. Ἀξίζει νὰ τονισθῇ, ὅτι αἱ εἰσπραξίαι τοῦ βιβλίου, τὸ ὁποῖον θὰ ἔχη ἀναμφισβητήτως εὐρυτάτην διάδοσιν θὰ διατεθοῦν διὰ τὰς ἀνάγκας τοῦ παιδικοῦ χοροῦ.

Λίαν εὐγνωμόνως ἀναφέρω σήμερον, ὅτι ὁ σεπτὸς Ἀρχηγὸς τῆς Ἐκκλησίας καὶ ἀνώτατος Πρόεδρος

τῆς Ἐφορευτικῆς Ἐπιτροπῆς τῆς Σχολῆς, ἰδιαίτερος ἐνδιαφερόμενος διὰ τὴν ἐξασφάλισιν μονίμου φυτωρίου παιδικῶν φωνῶν καὶ τὴν ἐξάπλωσιν αὐτῶν ἐν τοῖς ναοῖς, ἠδεδόκησε νὰ δηλώσῃ, ὅτι θὰ συντρέξῃ τὸ Ὁδεῖον διὰ τὴν ἐφαρμογὴν ὄλων τῶν μέτρων, τὰ ὅποια ἐνέκρινεν ἡ ὑπὸ τὴν Προεδρίαν Αὐτοῦ Ἐφορεία τῆς Σχολῆς διὰ τὴν ἐμφάνισιν τῶν μαθητῶν μὲ ὁμοιόμορφον στολὴν καὶ τὴν παροχὴν εἰς τὰ μέλη τοῦ παιδικοῦ χοροῦ τῶν ἐπιβαλλομένων διευκολύνσεων καὶ εὐεργετημάτων ἐκ μέρους τῆς Πολιτείας. Εἶναι βέβαιον ὅτι ἡ σημερινὴ Κυβέρνησις θὰ ἐγκρίνῃ τὰς ἐνεργείας καὶ συστάσεις τοῦ Μακαριωτάτου Ἀρχιεπισκόπου, συντρέχουσα καὶ πάλιν τὸν τόσον κοινωφελῆ καὶ ἐθνικὸν σκοπὸν, ὅστις συντελεῖται εἰς τὸν τομέα τοῦτον τῆς καλλιτεχνικῆς δράσεως τοῦ ἡμετέρου Ἰδρύματος.

Ὅσον ἀφορᾷ τὰ ἀποτελέσματα τῆς Σχολῆς, αἱ ἐφετεῖναι ἐξετάσεις παρουσίασαν μίαν καταφανῆ βελτίωσιν τῆς ὄλης καταρτίσεως τῶν μαθητῶν, ἡ ὁποία ἤρχισεν ἀπὸ τοῦ παρελθόντος ἔτους, χάρις εἰς τὰς προσπάθειας, τὸν ζήλον καὶ τὴν ἀνωτερότητα, ἡ ὁποία χαρακτηρίζει τοὺς ἀξιοτίμους κ. κ. Καθηγητὰς τῆς Σχολῆς καὶ τοὺς ὁμοίους θεωρῶ καθῆκον μου νὰ εὐχαριστήσω καὶ δημοσίᾳ.

Σχετικῶς μὲ τοὺς μαθητὰς τῆς Σχολῆς, ἂν καὶ δὲν ἔχομεν ἀπὸ ποσοτικῆς καὶ ἰδίᾳ ποιοτικῆς ἀπόψεως τὸ ἔμφυχον ὕλικόν, τὸ ἀνάλογον διὰ τὴν πληρεστέραν ἐπιτυχίαν τοῦ σκοποῦ, τὸν ὁποῖον ἐπιδιώκομεν, καὶ τὴν ἀρτίαν καλλιτεχνικὴν ἐμφάνισιν τοῦ χοροῦ μας, εὐρίσκομαι εἰς τὴν εὐχάριστον θέσιν νὰ ἐκφράσω τὴν χαρὰν μου, διότι μεταξὺ αὐτῶν ἐφοίτησαν εἰς τὴν Σχολὴν καὶ νέοι κατέχοντες θέσεις ἱεροφαλτῶν, ἐγγραφέντες εἰς τὴν Σχολὴν πρὸς συμπλήρωσιν τῆς ὄλης μουσικῆς των μορφώσεως. Εὐχῆς ἔργον θὰ ἦτο, ἂν ὅλοι οἱ νέοι ἱεροψάλται, μιμούμενοι τὸ ἀξίειπαινον τοῦτο παράδειγμα, ἐφοίτων εἰς τὴν Σχολὴν, διὰ νὰ ἐπωφεληθοῦν τῆς παρεχομένης εἰς αὐτοὺς εὐκαιρίας νὰ ἀποκτήσουν ὑπὸ τὴν ὀδηγίαν διακεκριμένων καθηγητῶν ὅλας τὰς ἀπαραιτήτους εἰς αὐτοὺς γνώσεις ἐκ τῶν μαθημάτων τῆς Ὑμνολογίας, τῆς Ἱστορίας, τῆς Λειτουργικῆς, τῆς Ἑρμηνείας τῶν Ψαλμῶν, τοῦ Τυπικοῦ καὶ τῆς ἀπαραιτήτου εἰς αὐτοὺς ἀνωτέρας καλαισθησίας, διὰ νὰ ἐξελιχθοῦν εἰς πράγματι μορφωμένους ἀπὸ πάσης ἀπόψεως ἱεροψάλτας, ὅπως τοὺς φαντάζεται ἡ Ἐκκλησία καὶ ἡ Κοινωνία.

Πάντως τὸ ζήτημα τῆς μετεκπαιδεύσεως τῶν νέων ἱεροφαλτῶν ἐπιβάλλεται ἴσως νὰ ἀπασχολήσῃ ἀκόμη σοβαρώτερον τὰς ἀρμοδίας ἐκκλησιαστικὰς ἀρχάς.

Περὶ τὸν νὰ τονίσω, ὅτι τὸ Ὁδεῖον Ἀθηνῶν θὰ εἶναι καὶ ἐν τῇ περιπτώσει ταύτῃ πρόθυμος καὶ ἀφωσιωμένος παραστάτης τῆς Ἐκκλησίας καὶ τῆς Πολιτείας διὰ τὸ καλὸν τῆς ἱερας ἡμῶν μουσικῆς.

Μετὰ τὸ τέλος τοῦ λόγου τοῦ κ. Οἰκονομίδου ἤρχισεν ἡ ἐκτέλεσις ἐλκτικῶν προγράμματος Βυζαντινῶν ἐκκλησιαστικῶν μελῶν, κατανεμημένου εἰς τρία μέρη.

Τὸ α' μέρος, ἐκτελεσθὲν ὑπὸ τοῦ ἀνδρικοῦ χοροῦ ὑπὸ τὴν διεύθυνσιν τοῦ κ. Ν. Παπᾶ, περιελάμβανε τὰ ἑξῆς: 1) Καταβασίας «Ἀνοίξω τὸ στόμα μου» ἀρχὰς Πέτρου Πελοποννησίου 2) Δύναμις «Ἅγιος ὁ Θεὸς» Γεωργίου τοῦ Κρητῆ καὶ 3) Δοξολογίαν εἰς ἦχον Α' Ἰακώβου Πρωτοψάλτου.

Τὸ β' μέρος ἔψαλεν ὁ παιδικὸς χορὸς ὑπὸ τὴν διεύθυνσιν τοῦ κ. Ι. Μαργαζιώτου, ἀναπληροῦντος τὸν οἰκεῖον καθηγητὴν κ. Σπ. Περιστέρην, κωλυόμενον, περιελάμβανε δὲ 1) Τὸ ἀπολυτικίον τῶν Τριῶν Ἱεραρχῶν «τοὺς τρεῖς μεγίστους φωστῆρας» 2) Τὸ κοντάκιον «τῇ ὑπερμάχῳ» καὶ 3) Τὸν Πολυχρονισμόν τοῦ Βασιλέως.

Τὸ γ' μέρος ἔψαλεν ὑπ' ἀμφοτέρων τῶν χορῶν, ἀνδρικοῦ τε καὶ παιδικοῦ, ὑπὸ τὴν διεύθυνσιν τοῦ κ. Ν. Παπᾶ καὶ περιελάμβανε 1) Τὸ ἀπολυτικίον «Σῶσον, Κύριε, τὸν λαόν σου» 2) Στίχους κατ' ἐκλογὴν ἐκ τοῦ Πολυελέου «Δοῦλοι Κύριον» Πέτρου τοῦ Πελοποννησίου 3) Τὸ μέγα προκείμενον τῆς Μ. Τεσσαρακοστῆς «Μὴ ἀποστρέψῃς» (μέλος ἀρχαῖον) καὶ τέλος τῆς Φήμην τοῦ Μακ. Ἀρχιεπισκόπου.

Ἀπαντὰ τὰ μέλη ἐξετελέσθησαν λίαν ἐπιτυχῶς. Πάντες, καὶ δὴ οἱ ἐλάχιστοι γνωρίζοντες τὴν Βυζαντ. Μουσικὴν ἔλαβον οὕτω τὴν εὐκαιρίαν ν' ἀντιληφθῶσι τὸ κάλλος τῶν κλασσικῶν Βυζαντινῶν μελῶν, ἐνθουσιωδῶς καταχειροκροτήσαντες τοὺς ἐκτελεστὰς-μαθητὰς. Ἰδιαίτεραν ἐντύπωσιν ἐνεποίησεν ὁ μικτὸς χορὸς ἀνδρῶν καὶ παιδῶν, δοὺς ἀφορμὴν εἰς πολλὰς συζητήσεις περὶ ἐπεκτάσεως καὶ γενικεύσεως τῶν τοιούτων χορῶν εἰς τοὺς ἱ. Ναοὺς διὰ τὴν καλύτεραν ἀπόδοσιν τῶν ἐκκλησιαστικῶν ὕμνων. Περαιτωθείσης καὶ τῆς ἐκτελέσεως καὶ τοῦ γ' μέρους τοῦ προγράμματος ὁ Μακ. Ἀρχιεπίσκοπος κατέκλεισε τὴν ὄλην τελετὴν διὰ βραχυλόγου προσλαλιάς εἰπὼν τὰ ἑξῆς:

Μετὰ προσοχῆς καὶ ἐκτιμήσεως ἠκούσαμεν τὴν ὑπὸ τοῦ σοφοῦ διευθυντοῦ τοῦ Ὁδεῖου Ἀθηνῶν γενομένην λογοδοσίαν τῶν πεπραγμένων τῆς ἐν αὐτῷ λειτουργούσης Σχολῆς τῆς Βυζαντινῆς Μουσικῆς, κατενύγημεν δὲ τὴν ψυχὴν ἐκ τῶν μελωδικῶν ἐκκλησιαστικῶν ἀσμάτων, ἅτινα ἔμελψαν οἱ χοροὶ τῆς Σχολῆς. Ἐὰν συγκρίνωμεν τὰ πέρυσιν πρὸς τὰ ἐφέτος γενόμενα διαπιστοῦμεν μεγάλην πρόοδον ἐν τῇ Βυζαντινῇ Μουσικῇ.

Ἡ ὀρθόδοξος Ἐκκλησία, καὶ ἰδίᾳ ἡ Ἑλληνικὴ, εἶναι συνυφασμένη πρὸς τὰς παραδόσεις τῆς καθόλου Βυζαντινῆς Τέχνης, αἵτινες ἀποτελοῦσι μέρος τῆς οὐσίας καὶ ὑποστάσεως αὐτῆς, καὶ διὰ τοῦτο χαρὰν μεγάλην χαίρει ἡ Ἐκκλησία διὰ τὸ ἐν τῇ Σχολῇ ταύτῃ ἀθροῦδως συντελούμενον ἔργον τῆς συντηρήσεως καὶ καλλιτεργείας τῆς παραδόσεως τῆς Βυζαντινῆς Μουσικῆς Τέχνης, ἐκ τῆς ὁποίας βαθμηδὸν θὰ ἐξελιχθῇ καὶ θὰ τελειοποιηθῇ ἡ ἐκκλησιαστικὴ Μουσικὴ.

Ἡ Ἑλληνικὴ Ἐκκλησία οὐδέποτε ὀπῆρξεν ὀπαδὸς τῆς Κινεζικῆς ἀπολιθώσεως. Πᾶσαι αἱ μορφαὶ τῆς χριστιανικῆς Τέχνης, ἀρχιτεκτονικῆς, ζωγραφικῆς, ποιήσεως, μουσικῆς, ἀνεπτύχθησαν καὶ ἠνθησαν εἰς τοὺς κόλπους τῆς Ἐκκλησίας καὶ ὑπὸ τὴν εὐλογίαν αὐτῆς. Ἀλλὰ δὲν πρέπει νὰ θιαζώμεθα Πᾶσα ἐξέλιξις τῆς παραδόσεως πρὸς τὸ τελειότερον ὀφείλει νὰ εἶναι φυσιολογικὴ, χωρὶς νὰ μεταβάλληται ἡ οὐσία αὐτῆς. Ἐκ τῆς ἀμυνης βαθμηδὸν ἐξελίσσεται ἡ χρυσαλλίς. Καὶ ὡς ὁ Μέγας Βασιλεὺς καθώρισεν τὸν νόμον τῆς εἰς παρομοίας περιστάσεις ἀναπτύξεως τῆς παραδόσεως «ὡς περ γάρ τι σπέρμα ἀξανατόμενον μείζον μὲν ἀπὸ μικροῦ γίνεται, ταῦτόν δὲ ἐστὶν ἐν ἑαυτῷ οὐ κατὰ γένος μεταβαλλόμενον, ἀλλὰ κατ' αὐτῆσιν τελειούμενον».

Διὰ τούτο ἡ Ἐκκλησία μετ' ἰδιαιτέρας δλως στοργῆς περιβάλλει τὴν Σχολὴν ταύτην καὶ χρηστὰς στηρίζει ἐπ' αὐτὴν ἐλπίδας. Καὶ τὰς ἐλπίδας καὶ προσδοκίας ταύτας τῆς Ἐκκλησίας συμμεριζομένη καὶ ἡ Πολιτεία ἀμέριστον παρέχει τὴν προστασίαν αὐτῆς καὶ ἡ Ἐθνικὴ Κυβέρνησις προφρόνως ἐκτελεῖ πᾶν αἴτημα ἀφορῶν εἰς τὴν ἀνύψωσιν καὶ τὴν πρόοδον τῆς Σχολῆς. Οὕτως ὁ κ. ὑφυπουργὸς τῶν Ὀργανισμῶν καὶ τῆς Ἐθνικῆς Παιδείας ἀμέσως ἐξετέλεσεν αἴτησιν τῆς ὑπὸ τὴν ταπεινὴν μου προεδρείαν Ἐφορίας τῆς Σχολῆς περὶ μεταθέσεως εἰς Ἀθήνας καθηγητοῦ πρὸς καταρτισμὸν παιδικοῦ χοροῦ τῆς Βυζαντινῆς Μουσικῆς. Πεποιθήμεν δὲ ὅτι καὶ πᾶν ἄλλο αἴτημα ἡμῶν εὐμενῶς θὰ γένηται ἀποδεκτὸν ὑπὸ τοῦ κ. ὑπουργοῦ. Ἀλλὰ καὶ ἡ ἰδιωτικὴ πρωτοβουλία δὲν ὑστερεῖ εἰς συνδρομὴν τοῦ ἔργου τῆς Σχολῆς. Εὐγνωμόνως δὲ μνημονεύομεν τῆς ἐξαγγελθείσης νέας δωρεᾶς τοῦ καθηγητοῦ κ. Π. Μπρατσιώτου ἐν συνεχείᾳ τῆς περιουσίας. Οὕτω διὰ τῆς συνεργασίας Ἐκκλησίας, Πολιτείας καὶ ἰδιωτικῆς πρωτοβουλίας πεποιθήμεν ὅτι τὸ ἔργον τῆς Σχολῆς θὰ προαχθῇ.

Ἐπὶ πᾶσι τούτοις ἐπιδαφιεύομεν τὰς εὐχὰς καὶ εὐλογίας ἐπὶ τοὺς ἐν τῇ Σχολῇ ταύτῃ πιστῶς καὶ θεαρέστως ἐναγωνιζομένους διδασκάλους καὶ μαθητάς, τὸν διευθυντὴν τοῦ Ὁδείου καὶ τὸν κ. Παπᾶν, ὅστις φιλοπονῶτα ἐργάζεται εἰς εὐδόξωσιν τοῦ ἔργου καὶ ἐπιτυχῶς διηθύνει τὸν χορὸν τῶν ἀνδρῶν καὶ τὸν μικτὸν χορὸν ἀνδρῶν καὶ παιδῶν, εὐλογούμεν δμοίως καὶ τὸν διευθυντὴν τοῦ παιδικοῦ χοροῦ κ. Μαργαζιώτην.

Ἀμφότεροι οἱ χοροὶ μᾶς ἔκαμαν νὰ ἀναζητήσωμεν ἡμέρας παλαιάς, καθ' ἃς, ὡς διηγεῖται Κωνσταντῖνος ὁ Πορφυρογέννητος, οἱ Ἅγιοσφῆται καὶ Ἄγιοπστολιταὶ ψάλλται ἑκαλοῦντο εἰς τὰ ἀνάκτορα κατὰ τὰς ἐπισήμους τελετὰς καὶ δεξιώσεις ξένων ἀποστολῶν καὶ ἐμελπον διάφορα ἄσματα. Κύριος ὁ Θεὸς ἐνισχύει καὶ αὐξοὶ τὸ ὠραῖον ἔργον τῆς ἱερᾶς ταύτης Σχολῆς.

Ἀκολούθως ὁ χορὸς ἔψαλε «τὸν Δεσπότην καὶ ἀρχιερέα ἡμῶν» καὶ οὕτως ἔληξεν ἡ ὠραία αὕτη τελετὴ, ἣτις ἀφῆκεν εἰς τοὺς παραστάτας τὰς ἀρίστας τῶν ἐντυλώσεων διὰ τὰ ἐν τῇ Σχολῇ ἐπιτελούμενα καὶ διὰ τὴν Βυζαντινὴν Μουσικὴν καθόλου.

ΔΙΑΚΟΝΟΣ ΝΙΚΟΔΗΜΟΣ Λ. ΒΑΛΛΗΝΔΡΑΣ

Η ΕΠΙΣΚΕΨΙΣ ΤΟΥ ΜΑΚ. ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΥ ΕΙΣ ΤΑΣ ΦΥΛΑΚΑΣ ΑΒΕΡΩΦ

Περὶ ὥραν θην π. μ. τῆς παρελθούσης Παρασκευῆς ἡ Α. Μ. ἀφίκετο εἰς τὸ «ἐφηβεῖον Ἀβέρωφ» πρὸς ποιμαντορικὴν ἐπίσκεψιν. Εὐθὺς ὡς ὁ Μακαριώτατος κατέλθε τοῦ αυτοκινήτου αὐτοῦ, ἡ φρουρὰ τῶν φυλακῶν, παρατεταγμένη κατ' ἀντιζυγίαν πρὸ τῆς εἰσόδου, παρουσίασεν ὅπλα, ἵνα ἀποδώσῃ τὰς νενομισμένας τιμὰς.

Εἰς τὴν εἴσοδον ἀνέμενον τὴν Α. Μ. ὁ Διευθυντὴς τοῦ ἰδρύματος κ. Γ. Κατωπόδης μετὰ τοῦ διδακτικοῦ προσωπικοῦ τοῦ Ἐφηβείου, ἐπὶ κεφαλῆς ἔχοντας τὸν ἐφημέριον τοῦ ἰδρύματος πανοσ. Ἀρχιμ. κ. Προκόπιον Παπαθεοδώρου. Μεθ' ὃ ἡ συνοδεία κατηθύνηθη εἰς τὸν ἰ. ναὸν τοῦ ἰδρύματος, κατάμεστον ὑπὸ τῶν 400 τροφίμων αὐτοῦ. Εἰς τὴν θύραν τοῦ

Ναοῦ ὁ Μακ. περιεβλήθη Μανδύαν, ἐν δὲ τῷ ἀγίῳ Βήματι ἐπιτραχήλιον καὶ ὠμοφόριον, τοῦ δὲ χοροῦ ψάλλοντος τὸ «εἰς πολλὰ ἔτη», ἠψόλογησε τοὺς ἐν τῷ Ναῷ εἶτα ἀνεβθὼν ἐπὶ τοῦ ἀρχιερατικοῦ θρόνου θρόνου κατήρξατο διὰ τοῦ «Εὐλογητὸς ὁ Θεός» τῆς γενομένης δεήσεως.

Ἀπαντες οἱ κρατούμενοι ἔψαλον ἐν μιᾷ φωνῇ τὸ Ἀπολυτίκιον τῆς Πεντηκοστῆς, χορὸς δ' ἐκ τινῶν ἐξ αὐτῶν ἔψαλε τὴν Δοξολογίαν καὶ τὸν Πολυχρονισμόν τοῦ Βασιλέως. Μετὰ τὴν ἔκτενῃ καὶ τὰς εὐχὰς ἐγένετο ἀπόλυσις, μεθ' ἣν ὁ προημιονευθεὶς ἐφημέριος τοῦ ἰδρύματος καὶ Κατηχητῆς τῶν κρατουμένων, Ἀρχιμ. Προκόπιος, προσεφώνησε τὴν Α. Μ., ὑποβαλὼν τὰ σέβη πάντων τῶν ἐν τῷ ἰδρύματι καὶ διεμηνηύσας τὴν χαρὰν καὶ τὰ αἰσθήματα ἀπειροῦ εὐγνωμοσύνης τοῦ προσωπικοῦ καὶ τῶν τροφίμων αὐτοῦ, διότι ἠξιώθησαν τῆς τιμῆς καὶ ἠτύχησαν νὰ δεχθῶσι τὴν ἐπίσκεψιν τοῦ προκαθημένου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος. Εἶτα περιέγραψε δι' ὀλίγων τὰ τῆς ἐν τῷ ἰδρύματι συντελουμένης ἀναμορφωτικῆς ἐργασίας καὶ παρεκάλει τὴν Α. Μ. νὰ δεχθῇ τὰς εὐχὰς πάντων ὑπὲρ μακροημερεύσεως Αὐτοῦ ἐπ' ἀγαθῷ τῆς Ἐκκλησίας.

Ἀπαντῶν ὁ Μακ. Ἀρχιεπίσκοπος ἐξέφρασε πρὸς πάντας τοὺς ἐν τῷ ἰδρύματι ὑπὲρ τοῦ σωφρονισμοῦ καὶ τῆς ἀναμορφώσεως τῶν κρατουμένων θεαρέστως ἐροαζομένους τὴν εὐαρέσκειαν καὶ τὰς εὐλογίας τῆς Ἐκκλησίας καὶ ἐπήνεσε τὸ χριστιανικὸν ἐνδιαφέρον καὶ τὰς προσπαθείας τοῦ κ. Διευθυντοῦ καὶ τὸν ζῆλον καὶ τὸν ἐνθουσιασμόν τοῦ Πανοσιολ. Κατηχητοῦ. Ἀποτεινόμενος δὲ πρὸς τοὺς κρατούμενους νέους ὑπεροράμισεν αὐτοῖς τὴν φράσιν, ἣν εἶπε προσφωνῶν ὁ ἐφημέριος αὐτῶν ὅτι δηλ. τὸ Ἰδρυμα, ἐν τῷ ὁποίῳ κρατοῦνται, δὲν εἶναι κυρίως φυλακὴ, ἀλλὰ Σχολεῖον Ἀναμορφωτικόν. Ὅφείλουσιν ἄρα οὗτοι μετ' αἰσθημάτων εὐγνωμοσύνης νὰ προβλέπωσιν εἰς πάντας τοὺς ὑπὲρ αὐτῶν κοπιῶντας καὶ προσπαθοῦντας, ἵνα τὰς ἡμέρας τῆς φυλακῆς αὐτῶν μεταβάλωσιν εἰς περιόδον μορφώσεως χαρακτήρος τιμίου καὶ εὐγενοῦς καὶ ἐφοδιάσωσιν ἅμα αὐτοὺς διὰ τοῦ ἐφοδίου μιᾶς τέχνης, ἣτις θὰ προσπορίσῃ εἰς αὐτοὺς τὰ πρὸς τὸ ζῆν, ὅταν ἐξέλθωσι πάλιν εἰς τὴν κοινωνίαν, καὶ θὰ τοὺς προφυλάξῃ συγχρόνως ἀπὸ τῆς ἀργίας ἣτις «ἐστι μῆτηρ πάσης κακίας». Ἐτόνισεν ἀκολούθως ὁ Μακαριώτατος ὅτι πᾶσα ἡ προσπάθεια αὕτη εἶναι καρπὸς καὶ δεῖγμα τοῦ χριστιανικοῦ πολιτισμοῦ. Ὁ Χριστιανισμὸς, ἐνδιαφερόμενος διὰ τὴν σωτηρίαν τῆς ψυχῆς καὶ ἀποδίδων ἀξίαν μεγίστην εἰς μίαν ἐκάστην ψυχὴν, ἐνέπνευσε τὰς τὸ ὄνομα αὐτοῦ φερούσας κοινωνίας νὰ ὁργανώσωσι συστηματικὴν προσπάθειαν ἀναπλάσεως τῶν ψυχῶν ἰδίᾳ ἐκείνων, τὰς ὁποίας ἡ ἁμαρτία ἐξώθησεν εἰς τὸν κρημνὸν τῆς ἀπωλείας.

Ὅθεν ἡ χριστιανικὴ Ἐκκλησία στοιχοῦσα ταῖς ἀρχαῖς ταύταις, ἃς ἐχάραξεν ὁ Ἰδρυτὴς αὐτῆς, παρακολουθεῖ μετ' ἐνδιαφέροντος καὶ στοργῆς τὸ χριστιανικώτατον ὄντως ἔργον, τὸ συντελούμενον ἐν τῷ Ἀναμορφωτικῷ Σχολεῖῳ τῶν φυλακῶν, καὶ χαίρει χαρὰν μεγάλην, διαπιστοῦσα τὴν λαμπρὰν ἐπιτυχίαν καὶ τοὺς ἀγλαοὺς καρποὺς τῆς εὐγενοῦς ταύτης προσπάθειας.

Τέλος, ἀφοῦ συνέστησεν εἰς τοὺς κρατούμενους

ἀγάπην πρὸς τὴν Χριστιανικὴν Θρησκείαν καὶ Ἐκκλησίαν, εὐγνώμονα ὑπικοὴν καὶ πειθαρχίαν εἰς τοὺς ὑπὲρ αὐτῶν κοπιῶντας Διευθυντὴν καὶ λοιπὸν προσωπικὸν τοῦ Ἰδρύματος, προσήλωσιν δὲ καὶ ἐπιμέλειαν καὶ ἀγάπην εἰς τὴν ἐργασίαν, ἐπεκαλέσθη ἐπὶ πάντας, τοὺς τε διδάσκοντας καὶ τοὺς διδασκομένους, πλουσίαν τὴν εὐλογίαν τοῦ Κυρίου.

Μετὰ τὸ τέλος τῆς ὁμιλίας τοῦ Μακ. οἱ κρατούμενοι ἔψαλον τὴν φῆμην Αὐτοῦ καὶ ἀκολουθῶς ἠσπύσθησαν ἅπαντες τὴν δεξιάν του.

Ἀηξάσης τῆς ἐν τῷ Ναῷ τελετῆς ὁ Μακ. περιῆλθεν ἅπαντα τὰ μέρηματα τοῦ «Ἐφηβείου», ἐπιθεωρήσας τοὺς κοιτώνας τῶν κρατουμένων, τὰ ἐργαστήρια αὐτῶν κλπ. διαμερίσματα τοῦ Ἰδρύματος.

Ἐν συνεχείᾳ ἡ Α. Μ. ἐπισκέφθη τὰς τῷ «Ἐφηβείῳ Ἀβέρωφ» παρακειμένας κεντρικὰς Γυναικείας φυλακὰς. Ὅμοια δέησις μετὰ δοξολογίας ἐγένετο καὶ ἐν τῷ Ναῷ τῶν φυλακῶν τούτων ἦτο δὲ συγκινητικώτατον τὸ θέαμα τῶν κρατουμένων γυναικῶν ψαλλουσῶν ἐν χορῷ τὰ σχετικὰ τροπάρια καὶ τὴν δοξολογίαν καὶ ἐν τέλει τὴν φῆμην τοῦ Ἀρχιεπισκόπου. Μετὰ καταφανοῦς κατανύξεως τῆς καρδίας ἐδέχθησαν τὴν εὐλογίαν τῆς Ἐκκλησίας καὶ ἤκουσαν τὰς παραινέσεις καὶ τοὺς ἐνισχυτικοὺς λόγους, οὓς ἡ Α. Μ. ἀπηύθυνεν αὐταῖς, μετὰ μικρὰν προσφώνησιν τοῦ ἱεροκήρυκος αὐτῶν ἀρχιμ. Προκοπίου περὶ τῆς καὶ ἐν τῷ Ἰδρύματι τούτῳ συντελουμένης ἀναμορφωτικῆς ἐργασίας, εἰς ἣν σπουδαίως συμβάλλουσιν αἱ ἐν αὐτῷ μετ' ἀληθοῦς αὐταπαρηγήσεως ὑπηρετοῦσαι Μοναχαιφύλακες καὶ Παρηγοῦντριά.

Ἐν τῇ ὁμιλίᾳ Αὐτοῦ ὁ Μακαριώτατος παρέστησε τὸ ἰδιαίτερον ἐνδιαφέρον τοῦ Κυρίου περὶ τῆς ἐπιστροφῆς καὶ σωτηρίας τῆς ἁμαρτωλῆς γυναικός. Ὑπέμνησε τὰς σχετικὰς τῶν ἱ. Εὐαγγελίων διηγήσεις καὶ προέτρψε τὰς κρατουμένας εἰς ἀληθῆ καὶ εὐλιγκρινῆ μετάνοιαν, ἵνα ὁ χρόνος τῆς διαμονῆς αὐτῶν ἐν τῷ Ἰδρύματι ἀποβῆ πρὸς ψυχικὴν ὠφέλειαν αὐτῶν, ὥστε, ἐξερχόμεναι εἰς τὴν κοινωνίαν καὶ εἰς τὸν οἶκον αὐτῶν ἐπιστρέφουσαι, νὰ εἶναι ὑπόδειγμα εὐσεβῶν καὶ ἐναρέτων γυναικῶν. Μεθ' οὗ αἱ κρατούμεναι ἠσπασθήσαν ἅπασαι τὴν χεῖρα τοῦ Ἀρχιεπισκόπου.

Ἐπικολούθησε καὶ ἐνταῦθα ἐπιθεώρησις τῶν διαμερισμάτων καὶ τῶν ἐργαστηρίων τῶν κρατουμένων, μεθ' ἧν ὁ Μακαριώτατος, ἀπῆλθεν ἀποκομίσας τὰς ἀρίστας ἐντυπώσεις.

ΧΡΟΝΙΚΑ

ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΕΛΛΑΔΟΣ

Κατὰ τὴν διαρρέυσαν ἐβδομάδα ἡ Ἱερά Σύνοδος ὑπὸ τὴν προεδρίαν τοῦ Μακαριωτάτου Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. Χρυσάνθου συνῆλθεν ἐκτός τῶν δύο τακτικῶν καὶ εἰς ἑτέραν ἑκτακτον συνεδρίαν, ἐν ταῖς ὁποίαις, πρὸς ταῖς τρεχούσας ὑπηρεσιακαῖς ὑποθέσεις, ἐπελήφθη τῆς περὶ τὸ ἐπεξεργασίας τοῦ σχεδίου τοῦ Καταστατικοῦ τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος Νόμου.

Ἡ Ἱερά Σύνοδος ἐχορήγησεν εἰς μὲν τὸν Σεβ. Μητρ. Τρίκκης καὶ Σταγῶν κ. Πολύκαρπον μηνιαιὴν ἀδείαν εἰς δὲ τὸν Σεβ. Μητρ. Κεφαλληνίας κ. Γερμανὸν εἰκοσαήμερον παράτασιν αὐτῆς πρὸς λουτροθεραπείαν.

Ἐπιπλέον εἰς τὸν Σεβ. Μητρ. Ναυπακτίας Γερμανὸν ἐχορηγήθη δι' οἰκογενειακοῦς λόγους ὑπὸ τῆς Ἱεράς Συνόδου τριήμερος ἀδεία ἐλεύσεως εἰς Ἀθήνας.

ὑπὸ τὴν προεδρίαν τοῦ Μακ. Ἀρχιεπισκόπου συνῆλθεν ἐν τῇ Ἀρχιεπισκοπῇ εἰς συνεδρίαν τὰ Συμβολία

τῆς Ἀποστολικῆς Διακονίας, τοῦ Ἐκκλησ. Ὁμοφρονισμοῦ Βουλαιαγμένης, τοῦ Γηροκομίου Πειραιῶς, Οἴκου Τυφλῶν καὶ τοῦ Ταμείου Ἀνταλλαξίμων Περιουσιῶν.

Ὁ Θεοφιλ. Ἐπίσκοπος Ταλαντίου, περιουδύσας ἱκανὸν ἀριθμὸν ἐκ τῶν ἀπὸ τὴν βλαπθρὸν ἐνομιῶν τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς, ὑπέβαλε τῷ Μακ. Ἀρχιεπισκόπῳ ἔγγραψιν, αναφέρουσαν τὸ συντελεσθὲν πνευματικὸν ἔργον, τὴν θρησκευτικὴν κατάστασιν τοῦ λαοῦ τῆς ἐπαίδου καὶ ὅ,τι δεῖ γενέσθαι ὑπὲρ αὐτοῦ.

Παρουσίᾳ πολλῶν Ἱεραρχῶν καὶ πλήθους ἐκλεκτῶν μελῶν τῆς Ἀθηναϊκῆς καὶ Πειραιαῖκῆς κοινοῦνίας, καταβλήσαντων τὴν μεγάλην αἴθουσαν τοῦ «Πανασσοῦ», ἐτελέσθη εἰς μνήμην τοῦ αἰοδιμοῦ ἐκκλησιαστικοῦ καὶ ἐθνικοῦ μουσικοδιδασκάλου καὶ ἱεροψάλτου Ἰωάννου Σακελλαρίδου τὸ ὑπὸ Ἐπιτροπῆς ἐκ μαθητῶν καὶ θαναστῶν αὐτοῦ ὄργανωθὲν Μνημόσυνον. Κατ' αὐτὸ ὁμίλησαν, ἐξαρῶντες ἀπὸ πολλῶν ἀπόψεων τὸ ἔργον τοῦ αἰοδιμοῦ ἀνδρός, ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Ζακύνθου κ. Χρυσόστομος, οἱ κατήγηραὶ τοῦ Πανεπιστημίου κ.κ. Γ. Σωτηρίου, Ν. Λούβαρης καὶ Π. Μπρατοιώτης, ὁ καθηγητὴς τῆς Ριζαρείου Ἐκκλ. Σχολῆς καὶ τῆς Παιδαγ. Ἀκαδημίας κ. Κ. Παπαδημητρίου, ὁ Διευθυντὴς τοῦ Ἐθν. Ὁδείου κ. Μ. Καλομοίσης καὶ ὁ Διευθυντὴς τοῦ Ἀθην. Πρακτορείου κ. Βεκιαρέλλης. Χοροὶ ὑπὸ τοὺς κ.κ. Σ. Καψάσκην, Ἀ. Λεβαντῆν καὶ Γ. Σακελλαρίδην ἔψαλον, ἐκ τῶν ὑπὸ τοῦ αἰοδιμοῦ συντεθέντων ἔργων, ἕμους ἐκκλησιαστικοῦς, χορικά ἐκ τῶν ἀρχαίων τραγουδιῶν καὶ ἄσματα ἐθνικά. Ἐν τέλει χορὸς ἐκ νεανίδων ἔψαλε τὸ Κύριος ἀναπαύσαι τὴν ψυχὴν αὐτοῦ καὶ τὸ Αἰωνία ἡ μνήμη. Ἐκ προσώπου τῆς Α. Μ. τοῦ Ἀρχιεπισκόπου παρέστη ὁ Θεοφιλ. Ἐπίσκοπος Ταλαντίου.

Παρουσίᾳ τοῦ κ. Ὑπουργοῦ Διοικητοῦ τῆς Πρωτευούσης, τοῦ Δημάρχου Ἀθηναίων καὶ τῶν ἀνωτέρων ὑπαλλήλων τοῦ Ὑπουργείου καὶ τοῦ Δήμου ἐτέθη ἐν τῷ νέῳ Νεκροταφείῳ Ἀθηνῶν ὁ θεμέλιος λίθος τοῦ Ἱ. Ναοῦ τῆς Ἀναστάσεως. Ὡς ἀντιπρόσωπος τοῦ Μακ. Ἀρχιεπισκόπου παρέστη καὶ ἐτέλεσε τὴν ἀκολουθίαν ὁ Θεοφιλ. Ἐπίσκοπος Ταλαντίου. Ὁ ἐν λόγῳ Ἱ. Ναός, τύπου αὐτοῦ τῆς Βυζαντινοῦ, ὑπὸ προστυλίων καὶ περιστυλίων πλαισιούμενος καὶ διὰ στοᾶς μετὰ τῶν διὰ τοὺς ἐφημερίους κελύων συνδεδεμένος, θὰ ὁμοιάξῃ πρὸς καθολικὸν Μονῆς. Πλὴν τοῦ Ἱ. τούτου Ναοῦ θὰ ἀνεγερθῶσιν ἐντός τοῦ αὐτοῦ Νεκροταφείου καὶ δύο ἕτεροι. ἐπ' ὀνόματι τῶν Ταξιαρχῶν καὶ τοῦ ἁγ. Λαζάρου, ἵνα, ὑπαρχόντων περισοτέρων τοῦ ἐνός ναῶν, αἱ νεκρώσιμοι Ἀκολουθίαι τελῶνται πάντοτε ἀνευ σπουδῆς.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

ΠΡΟΚΗΡΥΞΕΙΣ ΕΚΛΟΓΗΣ ΙΕΡΕΩΝ

Ἱ. Μητρόπολις Καρυστίας καὶ Σκῆθου

Καλοῦμεν πάντας τοὺς βουλομένους καὶ ἔχοντας τὰ κανονικά καὶ νόμιμα προσόντα, ὅπως μέχρι τῆς 30 Ἰουνίου ε. ε. ὑποβάλλωσιν εἰς τὰ Γραφεῖα τῆς καθ' ἡμᾶς Ἱ. Μητροπόλεως τὰ ὑπὸ τοῦ ἀρθροῦ 68 τοῦ ἀναγκαστικοῦ Νόμου 1369/1938 «περὶ Ἱ. Ναῶν καὶ ἐφημερίων» ὀριζόμενα πιστοποιητικά διὰ τὰς χρεωδύσεως θέσεις τακτικῶν ἐφημερίων τῶν κάτωθι ἐνοριῶν 1) Καζάρων 2) Μεντουλίου 3) Κληματαρίου 4) Γιάννηδων 5) Λόκκα 6) Λάλα-Νικολέττας 7) Κορβίνου 8) Περιβολίων Ἀγλαδερῆς 9) Πυρνακίου 10) Παρμεριῶν 11) Βελουσιῶν 12) Σκούσι 13) Γραμπιάς 14) Μύλων 15) Λάλας Καρύστου 16) Μετοχίου Καρύστου 17) Δράμει 18) Ἀμυγδαλιάς 19) Ἁγίου Δημητρίου καὶ 20) Καλλιανῶ. Ἐν Κύμῃ τῇ 25 Μαΐου 1939. † Ὁ Καρυστίας Παντελεήμων.

Ἱ. Μητρόπολις Παροναξίας καὶ Θήρας

Ἐχοντας ὑπ' ὄψει τὸ ἄρθρον 69 παράγρ. 2 τοῦ ἐν ἰσχύϊ Α. Ν. 1369 «περὶ Ἱ. ναῶν καὶ ἐφημερίων» καλοῦμεν τοὺς βουλομένους καὶ ἔχοντας τὰ νόμιμα προσόντα, ὅπως ἐντός βουλόμενος καὶ ἔχοντας τὰς δημοσιεύσεως τῆς παρούσης εἰς τὸ Δελτίον «Ἐκκλησία» ὑποβάλλωσιν ἡμῖν τὰ δικαιολογητικά πρὸς πλήρωσιν τῆς κενῆς θέσεως ἐφημερίου τοῦ ἐν Νάξῳ Ἱ. ναοῦ τῆς Παντανάσσης. Ἐν Νάξῳ τῇ 6ῃ Ἰουνίου 1939.

† Ὁ Παροναξίας καὶ Θήρας Χερουβείμ

ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ : Π. Σ. ΜΑΝΩΛΕΡΗΣ

Τύποις «Φοῖνικος», ὁδὸς Λεοννάτου 4.—Τηλ. 54-229